

Handläggare: Bosse Dannert
Telefon: 08-508 18 040

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2011-01-20

Förslag till riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Per-Ove Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till nya riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter har sänts ut på remiss. Brister i rutiner har konstaterats, bland annat av stadens revisorer. En revidering av de nuvarande riktlinjerna för handläggning från 2003 har gjorts, då riktlinjernas stöd till handläggarna behöver förbättras. Förslaget förtydligar rutinerna för handläggning och dokumentation och tar även upp hyreslagens bestämmelser.

Förvaltningen anser att det är positivt att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Det är bra att barnperspektivet lyfts fram, då utredningen om försöks- eller träningslägenhet inriktas på den vuxnes rehabilitering. Bra är också till exempel att det poängteras att den boendes möjlighet att överta kontraktet för försökslägenheten ska undersökas i god tid så att hyresskulder och annat kan upptäckas och hanteras i tid.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för vuxna.

Bakgrund

Försöks- och träningslägenheter är en möjlighet att få ett eget boende för dem som efter tidigare problem inte kan bli godkända för ett förstahandskontrakt. De nuvarande riktlinjerna för handläggning antogs av kommunstyrelsen 2002 och uppdaterades 2003. Stadens revisionskontor har vid granskning konstaterat brister och att riktlinjernas stöd till handläggarna behöver förbättras. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har därför utarbetat ett förslag till nya riktlinjer. Det förtydligar rutinerna för handläggning och dokumentation och tar även upp hyreslagens bestämmelser.

Förslaget har sänts ut på remiss till samtliga stadsdelsnämnder, stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB och de kommunala bostadsbolagen.

Remissen i sammanfattning

Förslaget till nya riktlinjer för hanteringen av försöks- och träningslägenheter bygger på de nuvarande riktlinjerna, men har utvecklats och förtydligats i olika delar. De tar upp handläggningen av försökslägenheter, träningslägenheter, jourlägenheter och dessutom hyresrättsliga frågor. Som bilaga till riktlinjerna finns mallar för beslut, kontrakt, regler, uppsägning med mera.

Målgruppen för insatsen *försökslägenhet* har förtydligats. Den omfattar vuxna personer med missbruksproblem, psykiska problem eller allvarliga sociala problem som behöver stöd från socialtjänsten för att klara och behålla ett boende. De ska ha fått relevant hjälp för sin problematik och bedömas ha förutsättningar att klara eget boende. Det ska finnas en realistisk möjlighet att kunna överta förstahandskontraktet på lägenheten.

Målgruppen för *träningslägenhet* omfattar personer med samma problematik, men med ett större behov av stöd och tillsyn. De bedöms inte kunna överta förstahandskontraktet på lägenheten. Den som bor i träningslägenhet kan efter en tids träningsboende, efter bedömning, erbjudas försökslägenhet.

Jourlägenhet är en träningslägenhet som används för särskilda ändamål, främst för familjer som behöver ett kortvarigt boende för att lösa en akut social situation. Förstahandskontraktet på en jourlägenhet överläts inte.

Barnperspektivet

Försöks- och träningslägenheter är i första hand till för ensamstående vuxna. Det förekommer dock att personer som beviljas insatsen är föräldrar till barn under 18 år. I riktlinjerna förtydligas att om barn bor i en försöks- eller träningslägenhet, ska stöd till dem utredas och ges vid behov.

Ansökan, utredning och bedömning

Det finns brister i dokumentationen av ansökan om bistånd till försöks- eller träningslägenhet. Förslaget till nya riktlinjer innehåller därför ett utökat och förtydligt avsnitt om ansökan, utredning och biståndsbedömning. Innan beslut fattas ska den sökandes situation utredas när det gäller tidigare vräkningar, hyres-skulder eller andra skulder som kan påverka möjligheten att överta ett förstahandskontrakt. Möjligheten till avbetalning och skuldsanering bör undersökas och påbörjas i ett så tidigt skede som möjligt.

Biståndsbeslut och plan för boende

Revisionskontoret har i sin granskning påtalat att det i vissa fall saknas biståndsbeslut och handlingsplaner för försöks- och träningslägenheterna. I ett separat avsnitt tas biståndsbeslut och handlingsplaner upp.

Försökslägenhet beviljas enligt 4 kap 2 § socialtjänstlagen (SoL). Detta beslut kan inte överklagas då bistånd till boende i just denna form inte är en rättighet. I ett uttalande av Justitieombudsmannen (JO) sägs att beslut om jourboende (träningsboende) ska prövas enligt 4 kap 1 § så att möjlighet att överklaga finns. Enligt riktlinjerna föreslås nu att även beslut om försökslägenhet först ska prövas enligt 4 kap 1 §, men avslås. Därefter beviljas insatsen enligt 4 kap 2 §.

En plan för boendet är viktig. Den boende kan behöva stöd för att lösa de problem som kan uppstå. Problem med hyran eller störningar måste snabbt rättas till.

Hyresrättsliga frågor

Avsnittet om hyresrättsliga frågor har utökats. Det handlar om kontrakt, hyrestid, förlängning och uppsägningstid. Här tas också frågorna om besittningsskydd, uppsägning, avhysning och uppsägningstid upp. Ett separat avsnitt om kvarlämnad egendom har lagts till.

Utbildning i riktlinjerna

Socialtjänstförvaltningen kommer att genomföra utbildning i handläggning av försöks- och träningslägenheter för berörd personal vid stadsdelsförvaltningarna.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på att riktlinjerna förtydligas och kompletteras. Det är bra att förtydligande gjorts om vilka målgrupperna är. Det är också bra att barnperspektivet lyfts fram, då en utredning om försöks- eller träningslägenhet inriktas på den vuxnes rehabilitering.

Ansökan om försökslägenhet görs ofta som en del i en handlingsplan där andra frågor ingår. Dokumentationen av själva ansökan kan därför bli otydlig. Nu finns riktlinjer som gör detta tydligare.

Förvaltningen ser positivt på att det tydliggörs att den boendes möjlighet att överta kontraktet för en försökslägenhet ska undersökas i god tid så att hyresskulder och annat kan upptäckas och hanteras i tid. Det är viktigt att det finns en handlingsplan för försöksboendet, vilket riktlinjerna poängterar. Utan tillräckligt stöd finns risk att boendet misslyckas och avbryts. Ett otillräckligt stöd ökar risken för att hyresskuld uppstår.

En försökslägenhet är enligt lagstiftningen inte en rättighet. Grundregeln är därför att beslut om försökslägenhet ska tas enligt 4 kap 2§ SoL, vilket inte kan överklagas. Ett beslut enligt 4 kap 1§ SoL kan däremot överklagas. Jourboende och träningslägenhet däremot ska alltid prövas enligt 4 kap 1§ SoL eftersom dessa enligt lagstiftningen betraktas som rättigheter att ansöka om, vilket JO påpekat. När någon begär att få sin ansökan om boende i formen försökslägenhet prövad enligt 4 kap 1§ ska det alltid göras, även om beslutet som regel ska vara ett avslag.

Riktlinjernas förslag att vid gynnande beslut om försökslägenhet alltid först ge avslag enligt 4 kap 1§ SoL, för att sedan bevilja enligt 4 kap 2§ SoL, framstår som en onödig procedur. Det är dessutom vilseledande att ge information till de sökande att den särskilda formen försökslägenhet är en rättighet.

Hänvisningen till JO:s beslut är också felaktig då det i det kritiserade fallet handlade om ett jourboende (ett boende där den sökandes rättighet ska prövas) och där en kommun helt felaktigt avslög en ansökan enligt 4 kap 2§ SoL.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens förslag till riktlinjer för handläggning av försöks- och träningslägenheter